Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Informatieproducten

van het Informatiehuis
Cultureel Erfgoed
Conceptversie 0.7
23 december 2016

Inhoudsopgave

Introductie

1 Algemeen beeld

Ontwikkeling in tranches

Schets informatieproducten

Samengestelde informatieproducten

2 Gebruikers behoefte

Het informatiehuis als onderdeel van het proces

Beoogde gebruikers informatiehuis

Gebruikers binnen de verschillende fases van het proces

3 Uitwerking Informatieproducten

1e tranche: signaleringsfunctie en overzicht

2e tranche: inzicht en handelingsperspectief

3e tranche: context en procesondersteuning

4 Vervolgstappen

Uitwerking informatieproducten in ketens

Informatie analyse

Aandachtspunten

Introductie

Uitwerking position paper 'Dienstverlening versterken'

Begin 2016 is de position paper 'Dienstverlening versterken met het Informatiehuis Cultureel Erfgoed' opgeleverd. Een belangrijk uitgangspunt hiervan is de dienstverlening aan burgers, bedrijven en bevoegde gezagen. Deze dienstverlening vertaalt zich in het ondersteunen van de gebruikersbehoefte zoals deze aanwezig is in de sectoren die met cultureel erfgoed te maken hebben of rekening moeten houden.

De informatieproducten zijn opgesteld vanuit de behoefte van de beoogde gebruikers van het informatiehuis Cultureel Erfgoed. Ze sluiten aan bij de fases van het proces van de gebruiker en kunnen worden gezien als faciliterend en ondersteunend aan dit proces. De vraag die hierbij rondom de informatiebehoefte centraal staat, is welke informatie nodig is om (wettelijke) besluiten met rechtsgevolgen te nemen.

De informatieproducten zijn in dit document op functioneel niveau beschreven en zullen verder uitgewerkt moeten worden waarvoor een plan van aanpak opgesteld zal worden. Aan de directie EenK van het ministerie van OCW is gevraagd wat er vanuit een wettelijke verplichting geleverd zou moeten worden vanuit het Informatiehuis Cultureel Erfgoed. De informatieproducten in dit stuk zijn deels vanuit deze wettelijke verplichting opgesteld maar ook verrijkt met een zeker dienstverleningsniveau. Hierbij staat de behoefte van de gebruiker en het proces dat de gebruiker doorloopt dus centraal. Dit stuk biedt een basis om gezamenlijk met de verschillende overheidslagen en het DSO in 2017 te werken aan een nadere uitwerking. Daarbij wordt ook de haalbaarheid en realiseerbaarheid nader onderzocht per ontwikkelstap van een informatieproduct.

Een informatiehuis ter ondersteuning van zowel de Omgevingswet als de Erfgoedwet:

'Naast de relevantie voor het ruimtelijk domein is voor OCW de intrinsieke waarde van erfgoed van groot belang. Het Informatiehuis is ook een instrument om te zorgen dat gebruikers zich kunnen verbinden en laten inspireren door de cultuurhistorische context. Door het gebruik van één Informatiehuis voor zowel de Omgevingswet als de Erfgoedwet kan op efficiënte wijze informatie en communicatie over erfgoed digitaal geleverd worden'.

Uit: Position paper 'dienstverlening versterken met het informatiehuis Cultureel Erfgoed

Introductie

Verhouding Erfgoedwet en Omgevingswet

De vuistregel voor de verdeling tussen de Erfgoedwet en de nieuwe Omgevingswet is:

- De omgang met het cultureel erfgoed in de fysieke leefomgeving is geregeld in de Omgevingswet.
- De duiding van erfgoed en de zorg voor cultuurgoederen in overheidsbezit staat in de Erfgoedwet.

Voor het gebouwde erfgoed betekent dit dat de aanwijzing van rijksmonumenten gebeurt op grond van de Erfgoedwet, maar de vergunningverlening voor het wijzigen van rijksmonumenten is geregeld in de Omgevingswet. De aanwijzing en omgang met beschermde stads- en dorpsgezichten geschiedt straks op grond van de Omgevingswet. De wetgeving over archeologie wordt opgesplitst.

Nieuw in de Erfgoedwet (o.a.):

- Het vergunningstelsel voor het doen van archeologische opgravingen is vervangen door een **certificeringsstelsel**.
- In de Erfgoedwet is aangegeven dat het verwijderen van cultureel erfgoed onder water **een opgraving** is. Dit verbetert de mogelijkheden om tegen diefstal van maritiem erfgoed op te treden.
- De **procedure tot aanwijzing van rijksmonumenten** is vervangen door de eenvoudigere Uniforme Openbare Voorbereidingsprocedure zoals geregeld in de Algemene wet bestuursrecht. Hierdoor is de procedure verkort van 10 naar 6 maanden, terwijl inspraak mogelijk blijft.
- De **handhaving en het toezicht** op musea en cultuurgoederen is geharmoniseerd. In de Erfgoedwet is rechtstreeks toezicht mogelijk bij alle partijen (overheid en musea) die de rijkscollectie beheren.

Nieuw in de Omgevingswet (o.a.):

- Er wordt een **brede definitie van cultureel erfgoed** in de fysieke leefomgeving gehanteerd. Het gaat om gebouwde monumenten, archeologie én cultuurlandschappen.
- De structuurvisie wordt vervangen door de **omgevingsvisie**. In deze omgevingsvisie staan de ontwikkelingen en ambities voor een grondgebied op lange termijn voor bouwwerken, infrastructuur, cultureel erfgoed, bodem, lucht, natuur en andere aspecten van de fysieke leefomgeving.
- Het **omgevingsplan** komt in de plaats van het huidige bestemmingsplan en de gemeentelijke verordeningen die over de fysieke leefomgeving gaan.
- **Werelderfgoed** wordt met de inwerkingtreding van de Omgevingswet voor het eerst wettelijk verankerd.
- In de Omgevingswet is geregeld dat in het geval van **archeologische toevalsvondsten** niet alleen de minister van OCW maar ook de gemeente bodemverstorende werkzaamheden kan stilleggen.
- Een **sloopvergunning binnen een beschermd stads- of dorpsgezicht** wordt al dan niet afgegeven op basis van wat de gemeente daarover heeft vastgelegd in het omgevingsplan.

Introductie

Verbinding met huidige informatievoorziening en 'Generieke voorzieningen' Digitaal Stelsel Omgevingswet

De ontwikkelingen rondom het Informatiehuis Cultureel Erfgoed hebben verbinding met andere trajecten die gelijktijdig plaatsvinden.

Binnen de informatievoorziening van zowel de RCE, provincies en gemeenten als het gaat om erfgoed zijn er al verschillende ontwikkelingen waarbij aangesloten zal worden. De ontwikkeling van erfgoedregisters, digitale erfgoedkaarten en cultuur-historische informatie ontsloten via linked data, zijn al enige tijd gaande. Daarbij vraagt het informatiehuis Cultureel Erfgoed in ieder geval om een uitwerking van de rol huismeester en bronhouder. Ook zal er gekeken moeten worden naar standaarden en een te hanteren datamodel.

Vanuit het Digitaal Stelsel Omgevingswet lopen verschillende trajecten die aansluiten of eisen zullen stellen (en andersom) aan het op te richten Informatiehuis Cultureel Erfgoed. Zo wordt er binnen dat traject gewerkt aan de kwaliteitseisen waaraan informatieproducten moeten voldoen, hoe de uitwisseling tussen de huizen en het centrale knooppunt van het DSO zal lopen, wat dat betekent voor de aansluitvoorwaarden van de huizen op het DSO, en hoe de referentiearchitectuur eruit zal zien. Deze aspecten zullen in dit stuk dus niet beschreven worden. De informatieproducten zijn op functioneel niveau uitgewerkt maar vragen vervolgens nog om een nadere informatieanalyse en een plan van aanpak om tot een uitgewerkt detailniveau te komen zodat de producten daadwerkelijk vanuit het huis geleverd kunnen gaan worden.

Ontwikkelingen informatievoorziening

- Huismeesterrol vanuit RCE
- Bronhouderschap Rijk, provincie, gemeente
- Standaarden en datamodel informatiehuis

Generieke voorzieningen DSO

- Kwaliteitseisen informatieproducten uitgewerkt
- Aansluitvoorwaarden DSO
- Referentie architectuur

Leeswijzer

Dit document geeft eerst een overzicht van de afzonderlijke en daarnaast mogelijk samengestelde informatieproducten (1), de opgehaalde informatiebehoefte gekoppeld aan het proces van kaderstelling, initiatief, uitvoering (2) en uitwerking van de informatieproducten die deze gebruikersbehoefte ondersteunen (3).

Als laatst zal worden ingegaan op de nodige vervolgstappen.

Introductie

Relatie huidige en toekomstige pilots

Om een beeld te krijgen van de gebruikersbehoefte bij de verschillende doelgroepen en daarnaast meteen al te werken aan samenwerking in de praktijk met gemeenten en provincies vanuit het toekomstige perspectief van het Informatiehuis, zijn er verschillende pilots uitgevoerd in 2016 die onderstaande resultaten hebben opgeleverd.

In 2017 wordt de 'hoe' vraag over de invulling van het Informatiehuis steeds belangrijker. Deze vraag zal ook in pilots samen met de RCE, gemeenten, provincies en het erfgoedveld verder uitgewerkt gaan worden. Daarbij is het van belang om het 'wat' te blijven testen. Sluiten de beschreven informatieproducten aan bij de wellicht veranderende behoefte van de gebruikers en in welke vorm?

Daarbij zal een huismeesteroverleg gestart worden waarin bepaalde vraagstukken die om een breder perspectief vragen besproken worden. Denk hier aan het dilemma over het gebruik van een digitale contour of het verbeteren van de afzonderlijke erfgoedregistratie vanuit een gezamenlijk idee.

Pilot Haarlem
- Tien 'uitval' casussen door combinatie op kaart monumentenbestand Haarlem en RCE
- De belangrijkste gebruikersvragen
- Digitale proeftuin: wat gebeurt er als je het gaat tonen op kaart?
- Informatieproducten vanuit de proeftuin getoond in een filmpje
- Notitie van aanbevelingen

Pilot Groningen
- Gebruikersbehoefte in kaart
- Aanbod vanuit RCE in kaart

Pilot ODC-Noord
- Demo centraal aansluitpunt
- Proof of Technology

Pilot Proeftuin (Kadaster)
- Wasda-Magda app (perspectief initiatiefnemer)
- Kaart Sloeggebied (perspectief provincie)

1

Algemeen beeld

Ontwikkeling in tranches

Schets informatieproducten

Samengestelde informatieproducten

Ontwikkeling in tranches

Perspectief Informatiehuis Cultureel Erfgoed in de tijd

Het Informatiehuis Cultureel Erfgoed ontwikkelt zich aan de hand van drie tranches, waarbij de lijn wordt gevolgd die het Informatiehuis Ruimte ook hanteert.

Binnen deze drie tranches geeft het Informatiehuis Cultureel Erfgoed antwoord op de volgende vragen:

1e tranche (signaalfunctie en overzicht)
Wat *geldt* hier? (wat is beschermd? / waar bevindt het zich?)

2e tranche (inzicht en handelingsperspectief)
Wat *mag* hier? (welke regels gelden hier / wat betekent dit?)

3e tranche (context en procesondersteuning)
Wat is er aan *context* informatie beschikbaar? (welke ondersteunde achtergrond- en procesinformatie is er?)

Schets informatieproducten

De informatieproducten binnen de drie tranches

1e tranche (signaalfunctie en overzicht)
Wat *geldt* hier? (wat is beschermd? / waar bevindt het zich?)

- Beschermde objectstatus
- Beschermde erfgoedgebieden

2e tranche (inzicht en handelingsperspectief)
Wat *mag* hier? (welke regels gelden hier / wat betekent dit?)

- Een monument kopen
- Subsidiehulp monument
- Vergunning wegwijzers monument
- Vergunning wegwijzers archeologie
- Wettelijke meldingen archeologie
- Erfgoed als factor bij gebiedsontwikkeling

3e tranche (context en procesondersteuning)
Wat is er aan *context* informatie beschikbaar? (welke ondersteunde achtergrond- en procesinformatie is er?)

- De contextinformatie over dit object
- De contextinformatie over dit gebied

Ontwikkeling in tranches

Informatie vanuit de wettelijke verplichting

Gekeken naar de informatie die voortkomt vanuit een wettelijke verplichting is om te leveren door het informatiehuis Cultureel voor de Omgevingswet, zijn onderstaande elementen te benoemen. Deze elementen zullen als eerst geleverd moeten gaan worden.

1. Identificatie van gebouwde en archeologische objecten, beschermde stads en dorpsgezichten en cultuurlandschappen zodat deze getoond kunnen worden op digitale kaarten en als antwoord gegeven worden op een specifieke statusvraag. (element binnen tranche 1)
2. Aanwijzing en instructiebesluiten en -regels behorende bij een beschermd object / gebied (dus niet algemene instructieregels) (element binnen tranche 1)
3. Tijdelijke bescherming zoals gedoogplicht bij archeologie en voorbescherming op specifiek object (tranche 1)
4. Verleende vergunningen op beschermde objecten (element binnen tranche 1)
5. Kans op archeologische vindplaatsen, archeologische meldingen op een specifieke plek met bijbehorend uitgevoerd en beschikbaar onderzoek (element binnen tranche 1 en tranche 2)
6. Wet- en regelgeving en handelingsperspectief waarmee rekening moet worden gehouden bij vergunningverlening bij aanvragen (element binnen tranche 2)

Samengestelde informatieproducten

Gebruikersbehoefte ingevuld samen met de andere informatiehuizen

Het informatiehuis Cultureel Erfgoed heeft verschillende raakvlakken met de andere huizen. In samenwerking met de andere huizen zal gekeken worden waar deze elkaar raken en zullen verschillende casussen verder uitgewerkt worden. Dit zal gebeuren aan de hand van use cases en pilots zodat duidelijk wordt hoe de huizen straks in het stelsel met elkaar aan de gebruikersbehoefte kunnen voldoen.

Hieronder staan de raakvlakken weergegeven die verder uitgezocht zullen worden:

Ruimte	Bouw	Bodem	Natuur
Erfgoedwaarden moeten worden meegenomen bij het opstellen of herzien van omgevingsplannen. Daarbij is de vraag hoe we omgaan met bijvoorbeeld de onderliggende erfgoedkaarten (archeologische, cultuur-historische of bouwhistorische) aan de omgevingsplannen die straks geleverd gaan worden via het digitale stelsel omgevingswet.	Bij de verschillende vergunningsaanvragen voor bouw zal rekening gehouden moet worden met cultureel erfgoed. Hierbij zal er gekeken kunnen worden naar een bouwdossier (opleverdossier) ondersteunend aan een initiatiefnemer, wellicht geleverd door het informatiehuis Bouw, waarin ook de bouwhistorische rapporten aangeboden kunnen worden.	Binnen het Erfgoeddomein duiken we met archeologie ook de grond in. Daar komen we in de aanraking met huis bodem. Hoe gaan we bijvoorbeeld op een kaart om met monumenten die zich in de grond bevinden?	Natuur en Cultuur zijn uiteraard ook zeer met elkaar verwant. Denk daarbij aan cultuurlandschappen, natuurmonumenten en zichtlijnen binnen parken. Hoe gaan deze twee huizen samenwerken en hoe gaan we met vraagstukken om die vanuit beide perspectieven bekeken moeten worden?

2

Gebruikersbehoefte

Beoogde gebruikers informatiehuis

Het informatiehuis als onderdeel van het proces

Gebruikers binnen de verschillende fases van het proces

Beoogde gebruikers informatiehuis

Het erfgoedveld in kaart

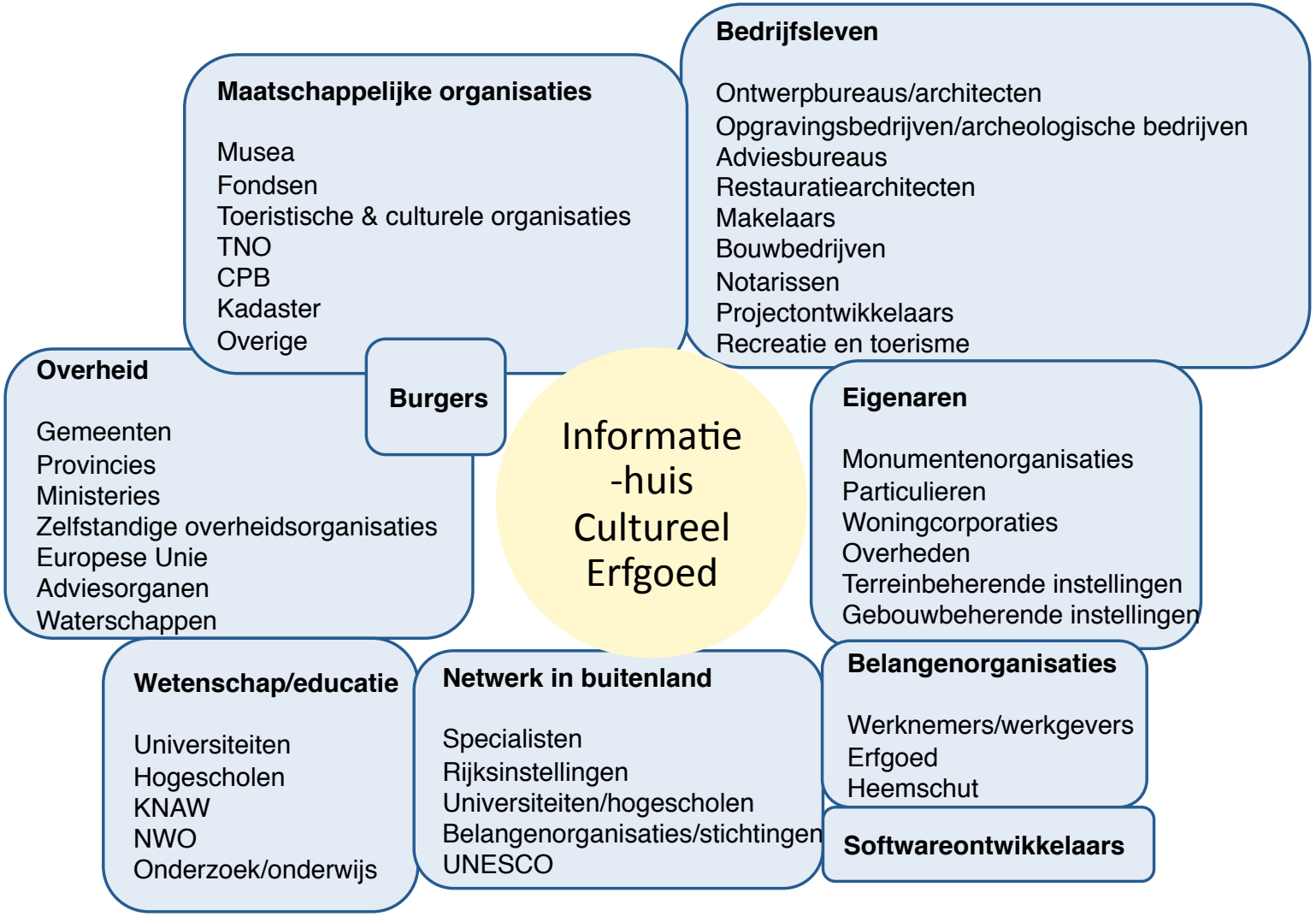

Beoogde gebruikers informatiehuis

Het erfgoedveld in kaart

Gebruikers van het Informatiehuis zijn degenen die betrokken zijn bij ontwikkelingen waarbij erfgoed een rol speelt: burgers, bedrijven en bevoegde gezagen. Deze brede en gemêleerde groep bestaat uit ambtenaren, eigenaren, vrijwilligers, maatschappelijke organisaties, professionals uit het bedrijfsleven, et cetera. Voor al deze gebruikers biedt het Informatiehuis Cultureel Erfgoed, en in algemene zin de Laan van de Leefomgeving, digitale informatie over de fysieke leefomgeving.

De essentie van het Informatiehuis is dat het op elke vraag een antwoord geeft of vanuit de vraag handelingsperspectief biedt, inclusief achtergrondinformatie om cultuurhistorische betekenis en beleving te geven. Dit kan bijvoorbeeld basisinformatie over een monument zijn, een advies tot nader onderzoek, procesinformatie rondom een vergunningaanvraag, subsidietips, een handreiking, inspiratie of een uitnodiging voor een gesprek met een gemeenteambtenaar. De behoefte of vraag van de gebruikers staat hierbij altijd centraal, zowel inhoudelijk als wat betreft gebruiksgemak van de digitale infrastructuur.

Informatiehuis en de gebruikers als onderdeel van het proces

Voor de ontwikkeling van de informatieproducten van het informatiehuis Cultureel Erfgoed is bij het inventariseren van de gebruikersbehoefte in eerste instantie vooral gekeken naar de gebruikers binnen de cyclus van het ruimtelijk domein. Zoals eerder aangeven is het vanuit wettelijk perspectief van belang om te inventariseren welke informatie nodig is om (wettelijke) besluiten met rechtsgevolgen te nemen. Deze inventarisatie is niet compleet of allesomvattend maar eerder een beeld dat naar voren is gekomen uit de pilots van veelvoorkomende casussen en vragen vanuit de initiatiefnemer, bevoegd gezag en belanghebbende.

Dat neemt niet weg dat deze ondersteunende informatie daarnaast ook zeer interessant zal zijn voor andere gebruikers. Daarbij zal het informatiehuis Cultureel Erfgoed zich ook niet beperken tot het enkel leveren van alleen deze informatie. Het ontwikkelperspectief van de drie tranches geeft de structuur en ruimte om als informatiehuis te blijven groeien en informatie waar relevant op te nemen. Daarbij blijft beschikbaarheid, bruikbaarheid en bestendigheid van informatie uiteraard van groot belang. Een stapsgewijze ontwikkeling is daarbij passend.

Het informatiehuis als onderdeel van het proces

Kaderstelling, initiatief, uitvoering

Er zijn verschillende fases binnen de processen van het ruimtelijk domein waarbij er rekening gehouden dient te worden met cultureel erfgoed. De afbeelding uit de position paper op de volgende pagina heeft hierin een ordening in aangebracht.

1. Overheden stellen kaders. Rijk, provincies en gemeenten stellen regels vat voor de fysieke leefomgeving en maken omgevingsvisies. Hierbij moeten de overheden rekening houden met cultureel erfgoed. De kaders en regels gelden voor alle burgers, bedrijven en overheden en vertalen zich vaak in een vergunningsplicht.

2. Initiatiefnemers van ruimtelijke ingrepen moeten voldoen aan de gestelde kaders én weet hebben van de aanwezige erfgoedwaarden. Hierover informeren zij zich in een vroeg stadium. Met de juiste kennis op het juiste moment (weten wat kan en mag) bij de juiste actoren starten initiatieven met een reële ‘mindset’. Het vergemakkelijkt het proces van vergunningverlening en beperkt onderzoekslasten.

3. Bij het maken van offertes, voorbereiding van het werk en bij uitvoering daarvan hebben uitvoerders, zoals opgravingsbedrijven en restauratieaannemers, baat bij kennis over cultuurhistorische waarden én de wijze waarop daarmee kan worden omgegaan.

Het informatiehuis als onderdeel van het proces

Kaderstelling, initiatief, uitvoering

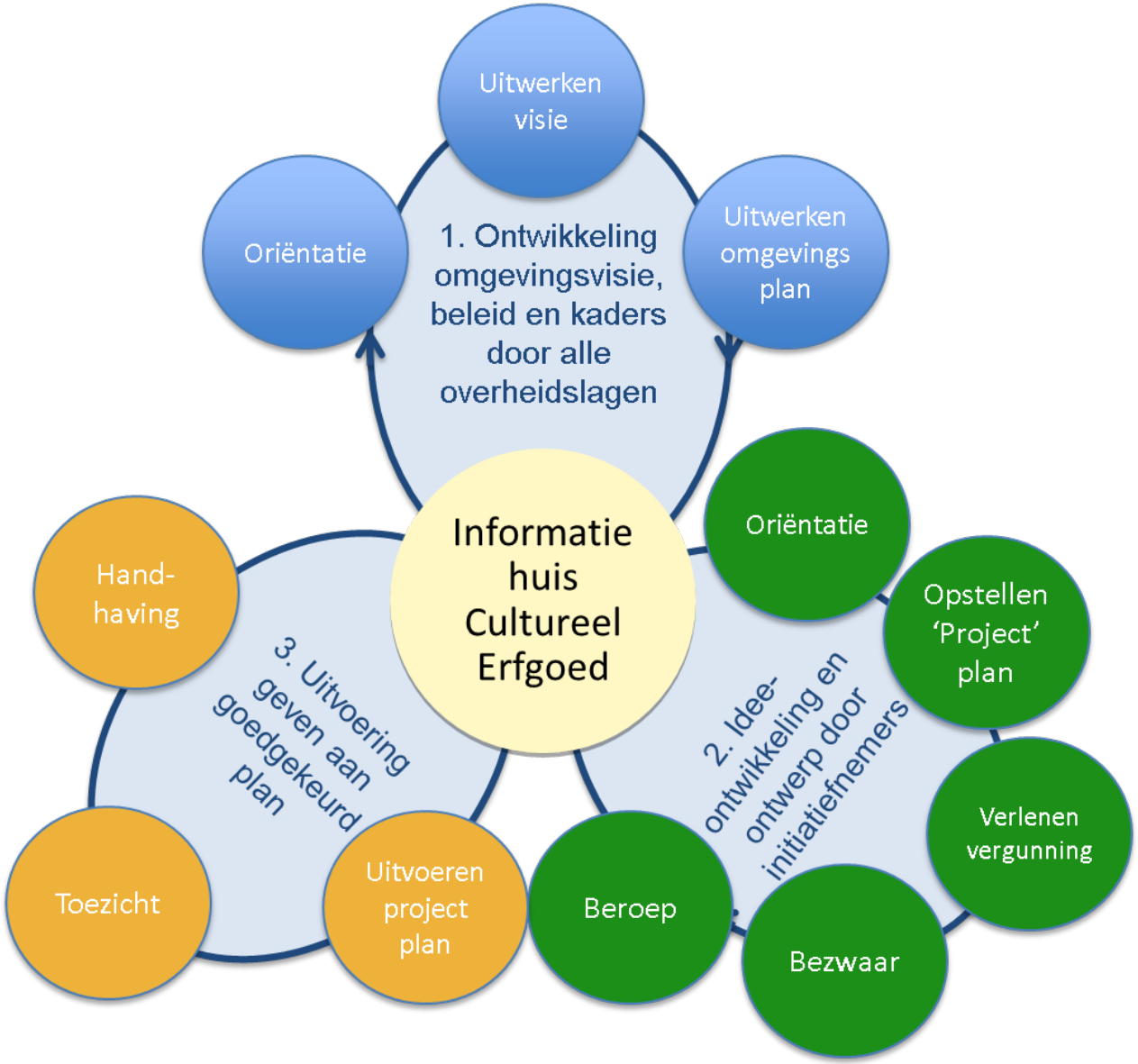

Het informatiehuis als onderdeel van het proces

De gebruikersbehoefte binnen de verschillende fases van het proces

De gebruikers kunnen binnen deze verschillende fases verdeeld worden in de rol van bevoegd gezag, initiatiefnemer en belanghebbende. De gebruikersbehoefte verschilt per fase en de wijze waarop de informatie aangeboden dient te worden dus ook.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen drie verschillende hoofddoelgroepen, namelijk;

Bevoegd gezag: bestuursorgaan met 'publiekrechtelijke' taken en bevoegdheden. Daarmee kunnen zij kaders instellen en wijzigen. Bij bevoegd gezagen onderscheiden we de volgende rollen (en hoofdprocessen), die al dan niet in mandaat (of in opdracht) door anderen, uitgevoerd kunnen worden:

- Beleid en regelopstellers en planbeoordelaars *(planvormingsproces)*
- Vergunningverleners, toezichthouders en handhavers *(uitvoeringsproces)*

Initiatiefnemers: Burger, bedrijf of overheid die iets wil in de fysieke leefomgeving. Ze willen aan de slag gaan met projecten of (ruimtelijke) ontwikkelingen. Bij initiatiefnemers staat centraal: het bereiken van het doel, zo snel mogelijk en met voldoende draagvlak.

Belanghebbenden: Een burger, maatschappelijke stichting, bedrijf of overheid die (nadelige) invloed ondervindt van het initiatief van een ander of een besluit van een overheid.

Gebruikers binnen de fases van het proces

De gebruikersbehoefte binnen fase 1 van het proces

Gebruikers binnen de fases van het proces

De gebruikersbehoefte binnen fase 1 van het proces

Rijk/provincie/gemeente maakt een omgevingsvisie (vanuit rol bevoegd gezag)

Op het moment dat het rijk, een provincie of een gemeente een omgevingsvisie opstelt moet er rekening gehouden worden met cultureel erfgoed.

Mogelijk aanbod informatiehuis CE:

- *Tranche 1: wat geldt hier? (beschermde objectstatus)*
- *Tranche 1: wat geldt hier? (beschermde erfgoedgebieden)*

Gemeente stelt erfgoedbeleid op als onderdeel van een omgevingsplan (vanuit rol bevoegd gezag)

Het huidige bestemmingsplan (straks omgevingsplan) bevat over het algemeen verschillende erfgoedparagrafen. Zowel het cultuur-historisch beleid, als het archeologisch beleid komt hierin samen.

Mogelijk aanbod informatiehuis CE:

- *Tranche 1: wat geldt hier? (beschermde objectstatus)*
- *Tranche 1: wat geldt hier? (beschermde erfgoedgebieden)*

Een burger die invloed wilt uitoefenen op het proces van planvorming vanuit de bescherming van cultuur-historische waarde (vanuit rol belanghebbenden)

Mogelijk aanbod informatiehuis CE:

- *Tranche 1: wat geldt hier? (beschermde objectstatus)*
- *Tranche 1: Wat geldt hier? (beschermde erfgoedgebieden)*
- *Tranche 3: wat is er aan contextinformatie? (de contextinformatie over dit object)*
- *Tranche 3: wat is er aan contextinformatie? (de contextinformatie over dit gebied)*

Gebruikers binnen de fases van het proces

De gebruikersbehoefte binnen fase 2 van het proces

Gebruikers binnen de fases van het proces

De gebruikersbehoefte binnen fase 2 van het proces

Gebouwd Erfgoed

Burger overweegt aankoop monumentaal pand (vanuit rol initiatiefnemer)

Op het moment dat een burger overweegt een monumentaal pand te kopen is het van belang dat hij/zij inzicht heeft in de lusten en lasten dat een dergelijk project met zich mee brengt.

Mogelijk aanbod informatiehuis CE:

Tranche 2: wat mag hier? (een monument kopen)

Tranche 2: wat mag hier? (subsidiehulp monument)

Eigenaar gebouwd monument vraagt vergunning aan (vanuit rol initiatiefnemer)

Een eigenaar van een monumentaal pand wil daar het nodige aan verbouwen. De vraag is of dat een vergunning voor nodig is en zo ja, wat voor vergunning.

Mogelijk aanbod informatiehuis CE:

Tranche 2: wat mag hier? (vergunning wegwijzers monument)

Gemeenteambtenaar verleent vergunning voor de verbouwing van een monument (vanuit rol bevoegd gezag)

Op het moment dat een gemeenteambtenaar tot vergunningverlening overgaat zal er gekeken worden of er sprake is van een pand met een beschermde monumentale status. Vervolgens kan het bij een kleine ingreep worden afgedaan met een standaardprocedure. Mocht een initiatiefnemer grotere plannen hebben zal er door een bouwhistorische adviseur of gemeentelijke adviescommissie vanuit de gemeente naar gekeken worden. Voor Rijksmonumenten kan vervolgens ook nog advies aan de RCE worden gevraagd.

Mogelijk aanbod informatiehuis CE:

Tranche 1: wat geldt hier? (beschermde objectstatus)

Tranche 3: wat is er aan context informatie? (de contextinformatie over dit object)

Gebruikers binnen de fases van het proces

De gebruikersbehoefte binnen fase 2 van het proces

Archeologie

Burger wil een vergunning voor de verbouwing van een pand en moet daarvoor eerst archeologisch onderzoek doen (vanuit rol initiatiefnemer)

Om archeologisch erfgoed te beschermen, kan bij een vergunningsaanvraag een archeologisch waardestellend rapport vereist zijn. Een waardestellend rapport beantwoordt de vraag of er behoudenswaardige archeologische resten in het plangebied aanwezig zijn. Gemeente, rijk of provincie of waterschap kan ook zelf initiatiefnemer zijn.

Mogelijk aanbod Informatiehuis CE:

Tranche 2: wat mag hier? (vergunning wegwijzers archeologie)

Gemeente verleent een omgevingsvergunning voor een plan waarmee mogelijk archeologische waarden worden aangetast (vanuit rol bevoegd gezag)

Bij de aanvraag van een omgevingsvergunning is het aan de gemeente om vast te stellen of er archeologische resten in het geding kunnen komen. Hiervoor worden archeologische waardenkaarten gebruikt.

Mogelijk aanbod Informatiehuis CE:

Tranche 1: wat geldt hier? (beschermde erfgoedgebieden)

Archeologisch bureau geeft startmoment archeologische opgraving door (vanuit rol initiatiefnemer)

Op het moment dat een archeologisch bureau start aan een opgraving dient dit doorgegeven te worden. Zo kent een archeologisch opgraving nog andere verplichte meldingsmomenten.

Mogelijk aanbod Informatiehuis CE:

Tranche 2: wat mag hier? (wettelijke meldingen archeologie)

Gebruikers binnen de fases van het proces

De gebruikersbehoefte binnen fase 2 van het proces

Gebiedsontwikkeling

Projectleider (bijvoorbeeld RWS) stelt plan op voor ruimtelijke domein (vanuit rol initiatiefnemer)

Op het moment dat er een nieuwe snelweg wordt aangelegd zal daarbij rekening gehouden moeten worden met cultureel erfgoed, het liefst in een zo'n vroeg mogelijk stadium. Provincie, gemeente of waterschap kan ook de initiatiefnemer zijn. Ook particulieren of semi-overheden maken plannen voor ruimtelijk domein, bijvoorbeeld boeren, woningbouwcorporaties en natuurbeheerders.

Mogelijk aanbod Informatiehuis CE:

Tranche 1: wat geldt hier? (beschermde erfgoedgebieden)

Tranche 2: wat mag hier? (erfgoed als factor bij gebiedsontwikkeling)

Stedenbouwkundige in de gemeente maakt plan voor de uitbreiding van een wijk waarbij de cultuur-historische waarden moeten meegenomen in het omgevingsplan (vanuit rol bevoegd gezag)

Bij gebiedsontwikkeling zal rekening gehouden moeten worden met cultureel erfgoed.

Mogelijk aanbod Informatiehuis CE:

Tranche 1: wat geldt hier? (beschermde erfgoedgebieden)

Tranche 2: wat mag hier? (erfgoed als factor bij gebiedsontwikkeling)

Gebruikers binnen de fases van het proces

De gebruikersbehoefte binnen fase 3 van het proces

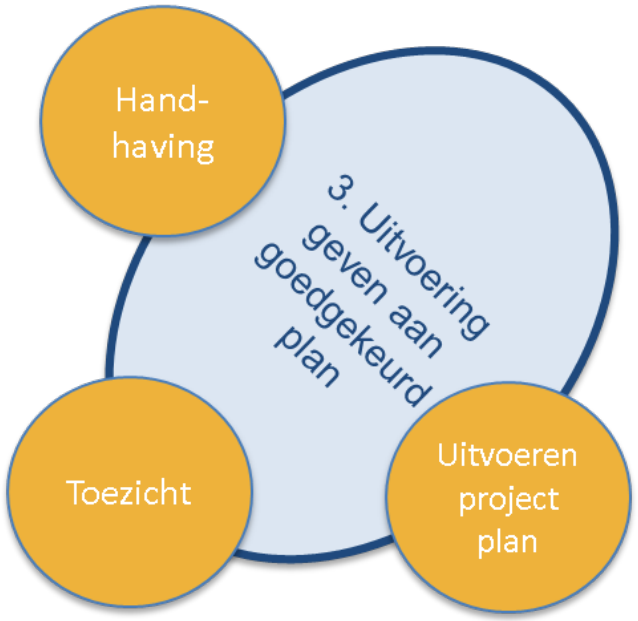

Gebruikers binnen de fases van het proces

De gebruikersbehoefte binnen fase 3 van het proces

Bouwbedrijf doet tijdens graafwerkzaamheden een archeologische toevalsvondst op (vanuit rol initiatiefnemer)

Het komt regelmatig voor dat er onverwachts vondsten worden gedaan. Wanneer er geen sprake is van een officiële opgraving, spreken we over een toevalsvondst. Voor toevalsvondsten bestaat een meldingsplicht.

Mogelijk aanbod Informatiehuis CE:

Tranche 2: wat mag hier? (wettelijke meldingen archeologie)

Bij de verbouwing van een monument wordt er een plafond uitgehaald en er blijkt bijzonder stukwerk onder te zitten (vanuit rol initiatiefnemer)

Op het moment dat er een vergunning verleend is voor de verbouwing van een monument kan tijdens de uitvoering van de werkzaamheden iets ontdekt worden waarvan niet duidelijk is, hoe ermee om te gaan. In dat geval kan de bouwhistorische consulent van de gemeente om advies gevraagd worden. Wellicht via de gemeente wordt er vervolgens contact gezocht met de RCE.

Mogelijk aanbod Informatiehuis CE:

Tranche 3: wat is er aan contextinformatie? (de context over dit object)

3

Uitwerking informatieproducten

1e tranche: signaleringsfunctie en overzicht

2e tranche: inzicht en handelingsperspectief

3e tranche: context en procesondersteuning

Tranche 1: wat geldt hier?

Informatieproduct 1. Beschermde objectstatus

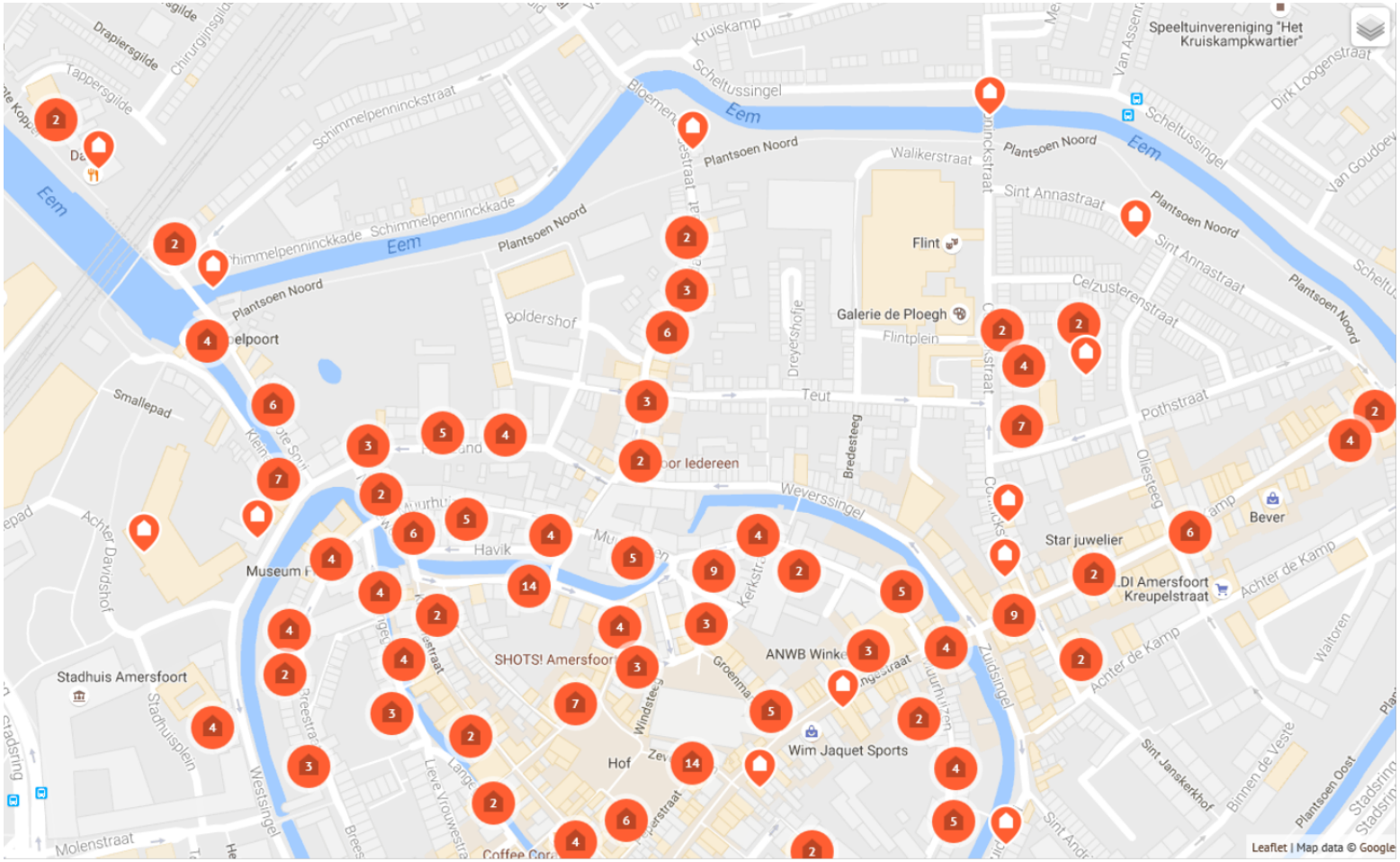

Tranche 1: wat geldt hier?

Informatieproduct 1. Beschermde objectstatus

Informatievorm:	Kaart DSO / informatie-element
Detailniveau:	1e laag: Perceel 2e laag: Punt (x,y coördinaat) / BAG-contour / DiCo
Overheidslagen:	Rijk/provincie/gemeente

Dit informatieproduct geeft inzicht in de vraag of het object een beschermde status heeft en wat deze beschermde status dan is. Het antwoord kan variëren van een rijksmonument tot provinciaal monument of gemeentelijk monument. Sommige gemeenten hebben ook panden aangewezen met een bepaalde cultuur-historische waarde, zoals de orde 2 panden bij de gemeente Haarlem, die ook een beschermde status genieten.

Dit product zal geschikt moeten zijn om op een kaart weergegeven te worden. Zodra de gebruiker klikt op het betreffende object, verschijnt de huidige status. Vanuit stelselperspectief dient dit informatieproduct met name als signaalfunctie (weet dat er iets aan de hand is met dit object). Het gegeven dat een object een beschermde status heeft, heeft weer gevolgen voor de wet- en regelgeving die erop van toepassing is en vraagt in het vergunningsverleningsproces om andere te nemen stappen. Het handelingsperspectief zal per beschermde status categorie dus verschillend zijn.

.

Onderliggende vragen:

- *Heeft dit object een beschermde status? (ja/nee)*
- *Zo ja, wat voor beschermde status? (rijksmonument, gemeentelijk monument, provinciaal monument, cultuur-historisch waardevol pand)*

Vraagt om beschikbaarheid van:

Deze laag van het informatieproduct zou (deels) ingevuld kunnen worden door de huidige WKPB-registratie. Vanuit de landelijk voorziening WKPB (beheerd door het Kadaster) wordt bijgehouden welke beperkingen er gelden per kadastraal perceel. De verantwoordelijkheid voor het doorgeven van een beperking ligt bij het bevoegd gezag. De WKPB-registratie bevat de doorgegeven beperkingen voor rijks-, provinciale en gemeentelijke monumenten.

Tranche 1: wat geldt hier?

Informatieproduct 1. Beschermde objectstatus

Een cultuur-historisch object kent een verscheidenheid aan beschermde statusmogelijkheden. Zo is er de mogelijkheid van een rijksmonument, archeologisch rijksmonument, gemeentelijk monument en provinciaal monument. Binnen gemeenten wordt er soms gewerkt met andersoortige beschermingsmogelijkheden. Zo werken de gemeente Amsterdam en Haarlem ook met 'orde 2 panden' en de gemeente Leiden met 'karakteristieke panden'. Een diversiteit aan beschermde statusmogelijkheden, brengt ook een diversiteit aan handelingsperspectieven als gevolg met zich mee. Dit heeft als reden dat gemeentelijke verordeningen van elkaar verschillen en er sprake is van vrije beleidsruimte.

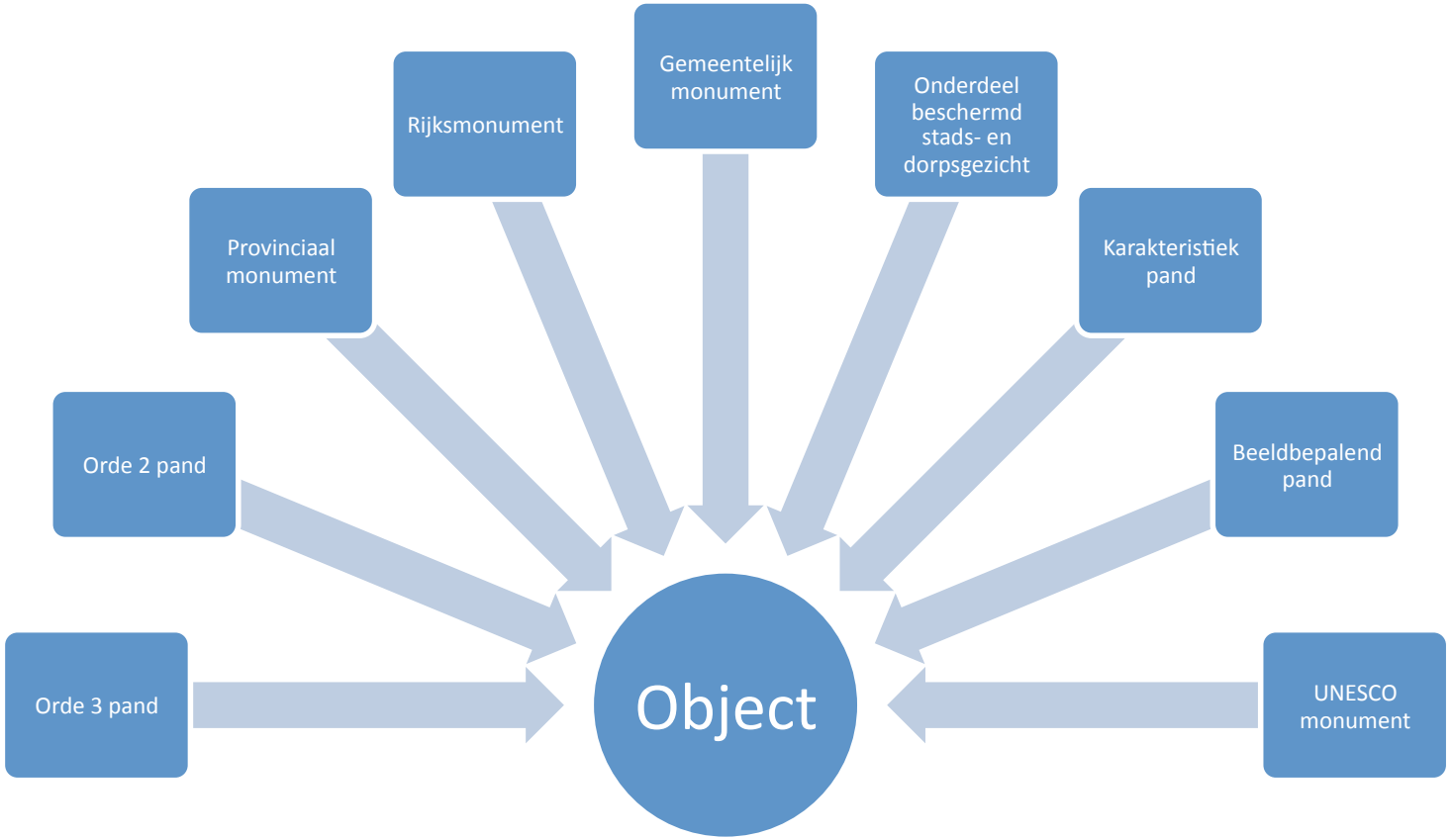

Tranche 1: wat geldt hier?

Informatieproduct 1. Beschermde objectstatus

Dit product kent een verdiepingslaag waarin de besluiten onder de beschermde status van een object worden aangegeven. Vanuit gebruikersperspectief is dit voor een specifieke doelgroep ook noodzakelijke informatie.

Onderliggende vragen:
- *Wat staat er in het aanwijzingsbesluit?*
- *Wat staat er in het instructiebesluit?*

Vraagt om beschikbaarheid van:
- Rijksmonumentenregister
- Gemeentelijke erfgoedregisters
- Provinciale erfgoedregisters (Noord-Holland en Drenthe)

Registratie Omgevingsdocumenten (ROD) zal waarschijnlijk ook aanwijzingsbesluiten en instructiebesluiten gaan bevatten. Er zal goed gekeken moeten worden naar de ontwikkeling van centrale voorzieningen zodat het informatiehuis niet dubbel informatie gaat leveren aan het DSO.

Tranche 1: wat geldt hier?

Informatieproduct 2. Beschermde erfgoedgebieden

Informatievorm:	Kaart (DSO)
Detailniveau:	Perceel/contour – vectoren/zichtlijnen
Overheidslagen:	Rijk/provincie/gemeente

Dit informatieproduct laat op gebiedsniveau zien welke elementen van cultuur-historisch, bouwhistorisch of archeologisch belang zijn (we hebben het expres niet over waarden, dat wordt er in de planvormingsfase pas aan gegeven) en rekening mee moet worden gehouden in ruimtelijke planvorming.

Onderliggende vragen:
- *Wat is in dit gebied van archeologische waarde?*
- *Waar bevindt zich mogelijkerwijs iets van archeologische waarde?*
- *Welke beschermde stads- en dorpsgezichten bevinden zich binnen dit gebied?*
- *Welke wederopbouwgebieden?*
- *Welke cultuurhistorische elementen en structuren zijn van belang?*
- *Welke objecten of ensembles die op de lijst werelderfgoed staan?*
- *Welke aanleg is hier? (bij landgoederen / verdedigingswerken)*

Vraagt om beschikbaarheid van:
- Archeologische Monumentenkaart (AMK)
- Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW)
- Provinciale archeologische waardenkaarten
- Gemeentelijke archeologische waardenkaarten

- Beschermde stads- en dorpsgezichten op rijksniveau
- Beschermde stads- en dorpsgezichten op provinciaal niveau (Noord-Holland, Overijsel en Brabant/Gelderland)

- Wederopbouwgebieden
- Werelderfgoedkaart (Unesco)

Tranche 1: wat geldt hier?

Informatieproduct 2. Beschermde erfgoedgebieden

Als onderdeel van dit product zouden ook de erfgoedbeleidskaarten op provinciaal en gemeentelijk niveau beschikbaar kunnen worden gemaakt. Deze zijn onder andere ondersteunend aan de huidige bestemmingsplannen bij een gemeente of omgevingsplannen bij een provincie. Deze kennen vaak een cultuur-historische, bouwhistorische of archeologische paragraaf. Sommige gemeenten en provincies hebben deze omgezet in een digitale kaart. Deze digitale beleidskaarten zouden ook via het informatiehuis Cultureel Erfgoed ontsloten kunnen worden.

Vraagt om beschikbaarheid van:

- Digitale erfgoedwaardenkaarten (provinciaal en gemeentelijk niveau)

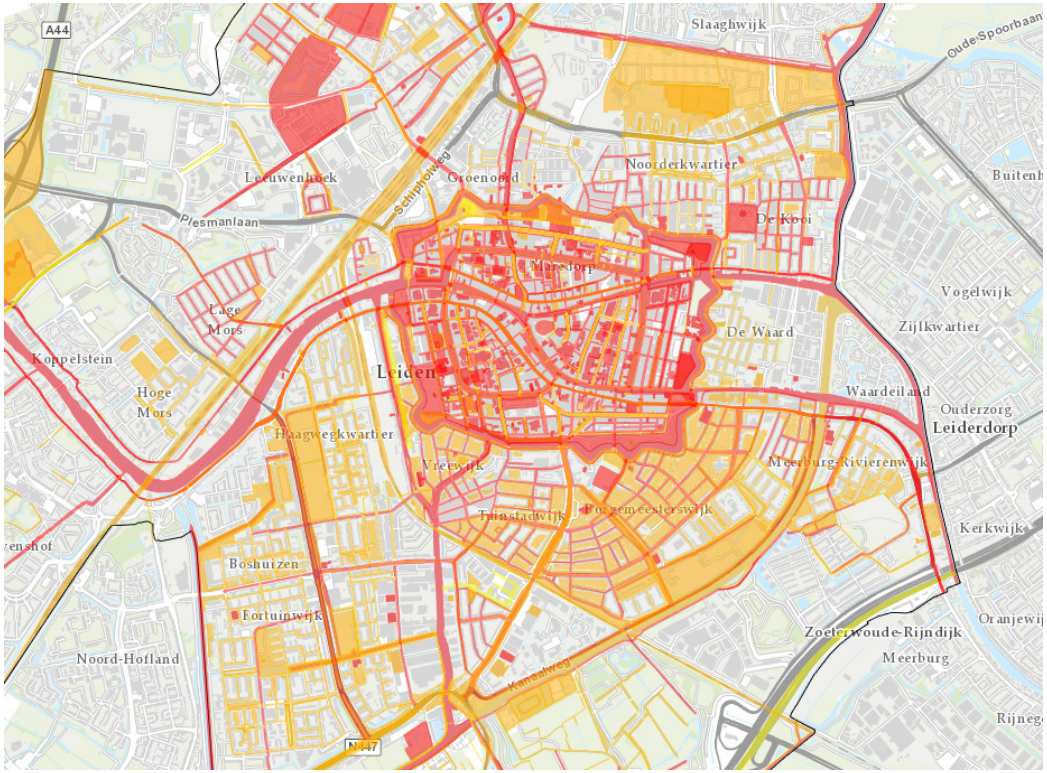

Tranche 1: wat geldt hier?

Informatieproduct 2. Beschermde erfgoedgebieden

Verschil in erfgoedgebiedselementen

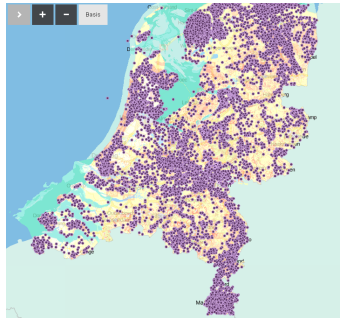

Archeologische instrumenten in het ruimtelijk domein

- Archeologische beschermende waarden (archeologische rijksmonumenten)
- Archeologische (indicatieve) verwachtingskaarten (rijk, provincie, gemeente)

Waardenkaarten / beleidskaarten

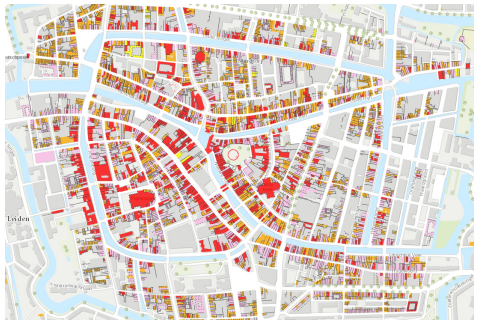

- Cultuurhistorische beleids- en waardenkaarten
- Bouwhistorische beleids- en waardenkaarten
- Archeologische beleids- en waardenkaarten

Deze kaarten hebben over het algemeen geen wettelijke status binnen het ruimtelijke domein (uiteraard wel rechtsgeldigheid omdat ze door gemeenten of provincies zijn vastgesteld). Ze hebben eerder een inventariserend en waarderend karakter; dus niet conclusie trekkend. Bovenstaande kaarten worden wel als input gebruikt bij het opstellen van bestemmingsplannen (straks omgevingsplan) door een gemeente of provincie. Sommige onderdelen van deze kaarten hebben uiteindelijk wel een wettelijke status via de provinciale ruimtelijke verordeningen.

Vanuit de onderzoeksdoelgroep zijn ze ook van grote waarde. Er is sprake van overeenkomsten en verschillen in deze kaarten. Gemeenten, en voor hen werkende kaartenmakers, kunnen immers gebruikmaken van uiteenlopende datasets, methodieken en legenda's.

Tranche 2: wat mag hier?

Informatieproduct 3. Een monument kopen

Informatievorm:	PDF / website
Detailniveau:	Tekst
Overheidslagen:	Rijk/gemeente

Dit informatieproduct biedt de initiatiefnemer hulp bij de overweging van de aanschaf van een monument. Die persoon doet er goed aan om de voor- en nadelen tegen elkaar af te wegen. Ook over de financiering van de aankoop en verzekeren is er informatie beschikbaar. Zowel vanuit de oriëntatiefase als bij de daadwerkelijk aankoop.

Onderliggende vragen:
- *Wat zijn de voor- en nadelen van de aanschaf van een monumentaal pand?*

Vraagt om beschikbaarheid van:
- informatie m.b.t. Rijksmonumenten
- informatie m.b.t. Gemeentelijke monumenten
- informatie m.b.t. Provinciale monumenten

Tranche 2: wat mag hier?

Informatieproduct 4. Subsidiehulp monument

Informatieweergave:	Vraag-antwoordspel (beslisboom)
Detailniveau:	Tekst
Overheidslagen:	Rijk/provincie/gemeente

Dit informatieproduct laat aan de hand van het object zien welke subsidiemogelijkheden er zijn. Dit zal in eerste instantie simpel doorwijzen zijn. De subsidieverstrekking zelf (van aanvraag tot toewijzing of afwijzing) valt buiten de scope van het informatiehuis.

Onderliggende vragen:
- *Wat is hier (aan de hand van dit object) van toepassing als het gaat om subsidie?*
- *Waar moet ik zijn om hier een aanvraag voor te doen?*

Vraagt om beschikbaarheid van:
- informatie m.b.t. Rijksmonumenten
- informatie m.b.t. Gemeentelijke monumenten
- informatie m.b.t. Provinciale monumenten

Tranche 2: wat mag hier?

Informatieproduct 5. Vergunning wegwijzers monument

Informatieweergave:	Vraag-antwoordspel (beslisboom)
Detailniveau:	Tekst
Overheidslagen:	Rijk/provincie/gemeente

Dit informatieproduct geeft inzicht in de meest gestelde vragen rondom de vergunningverlening van een monument. Zo mag een monument niet zomaar gerestaureerd of verbouwd worden. Ook vragen rondom bijvoorbeeld de mogelijke aanbreng van zonnepanelen en dubbel glas voor beschermde objecten kunnen hier afgevangen worden. De vergunningsverlening zelf valt vervolgens weer buiten de scope van het informatiehuis en zal via de (zaak)systemen van de gemeente zelf gebeuren.

Onderliggende vragen

- *Welke vergunning moet ik aanvragen?*
- *Waar moet ik zijn om deze aan te vragen?*
- *Verloop vergunningsverleningsproces?*
- *Reeds verleende vergunningen?*

Vraagt om beschikbaarheid van:

- informatie m.b.t. Rijksmonumenten
- informatie m.b.t. Gemeentelijke monumenten
- informatie m.b.t. Provinciale monumenten

- Verguningregister

Meest gestelde vragen aan de gemeente over een monument	Is het een monument?
	Heeft mijn woning een beschermde status?
	Wat is beschermd?
	Mag ik zonnepanelen aanbrengen?
	Mag ik dubbel glas aanbrengen?
	Mag ik een dakkapel bouwen?
	Mag ik de dakpannen vervangen?
	Welke verbouwing mag vergunningsvrij?
	Wat zijn gecertificeerde restauratiebedrijven?

Tranche 2: wat mag hier?

Informatieproduct 6. Vergunning wegwijzers archeologie

Informatieweergave:	Vraag-antwoordspel (beslisboom)
Detailniveau:	Tekst
Overheidslagen:	Rijk/gemeente

Dit informatieproduct biedt inzicht in de vergunningen die er binnen de archeologische cyclus aangevraagd moeten worden. Zowel vanuit het opzicht van de initiatiefnemer in de vorm van een archeologisch bureau als vanuit het opzicht van een burger die door een verbouwing opeens archeologisch onderzoek moet laten uitvoeren. Zo heeft de gemeente Haarlem een informatiefolder voor de initiatiefnemer die weinig tot geen ervaring heeft met archeologie, waarin deze geholpen wordt op het moment dat er voor een vergunning archeologisch onderzoek en/of een waardestellend rapport nodig is.

Onderliggende vragen
- *Welke vergunning moet ik aanvragen?*
- *Waar moet ik zijn om deze aan te vragen?*
- *Verloop vergunningsverleningsproces?*
- *Hoe laat ik archeologisch onderzoek uitvoeren?*
- *Welke vergunning is in het verleden verleend?*

Vraagt om beschikbaarheid van:
- informatie archeologie vanuit Rijk
- informatie archeologie vanuit provincies
- informatie archeologie vanuit gemeenten

- Vergunningregister

Tranche 2: wat mag hier?

Informatieproduct 7. Wettelijke meldingen archeologie

Informatieweergave:	Tekst / invulmogelijkheden (huidige Archis wat betreft functionaliteiten)
Detailniveau:	Tekst
Overheidslagen:	Rijk

In de omgang met archeologie zijn er verschillende wettelijke verplichte meldingen die gedaan moeten worden. Zo kent het archeologische onderzoek verschillende meldmomenten, evenals het doen van een toevalsvondst.

Onderliggende vragen

- *Welke verplichte meldmomenten zijn er binnen archeologisch onderzoek?*
- *Moet ik mijn (archeologische) toevalsvondst melden?*
- *Op welke wijze is dit mogelijk?*

Vraagt om beschikbaarheid van:

- Informatie wettelijke verplichting archeologie vanuit rijk
- Functionaliteit (nu in de vorm van Archis) voor het doen van archeologische meldingen

Tranche 2: wat mag hier?

Informatieproduct 8. Erfgoed als factor bij gebiedsontwikkeling

Informatieweergave:	Handreikingen
Detailniveau:	Tekst / PDF
Overheidslagen:	Rijk/provincie/gemeente

Gemeenten zijn verplicht erfgoed mee te wegen bij het opstellen van bestemmingsplannen (straks omgevingsplan). Dat is nogal een brede taakomschrijving en niet per se eenvoudig. Daarom heeft de RCE bijvoorbeeld de Handreiking Erfgoed en Ruimte ontwikkeld, een praktische verzameling van instrumenten om erfgoed en ruimtelijke ordening op een goede manier samen te brengen: van structuurvisie (straks omgevingsvisie) tot omgevingsvergunning, van erfgoedonderzoek tot bestemmingsplan.

Ook andere uitvoeringsorganisaties als Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer hebben bij de projecten in het ruimtelijk domein rekening te houden met cultureel erfgoed. Daarbij is het van belang dat cultureel erfgoed in een zo'n vroeg mogelijk stadium wordt meegenomen.

Ook particulieren of semioverheden maken plannen voor ruimtelijk domein,.

Onderliggende vragen

- Hoe houdt een gemeente rekening met cultureel erfgoed bij planvorming?
- Hoe houdt een provincie rekening met cultureel erfgoed bij planvorming?
- Hoe houdt een overheidspartij rekening met cultureel erfgoed bij gebiedsontwikkeling?

Vraagt om beschikbaarheid van:

- Specialistische handreikingen Rijk
- Procesinformatie
- Informatie aansluitend bij projecttools van de initiatiefnemer
- Informatie over geldende regels

Tranche 3: welke contextinformatie?

Informatieproduct 9. Contextinformatie object

Informatieweergave:	Divers
Detailniveau:	Divers
Overheidslagen:	Rijk/provincie/gemeente

Dit informatieproduct biedt de kennis die er beschikbaar is over een cultuur-historisch object. Het kent een aantal kenniselementen die vanuit de gebruikersbehoefte als noodzakelijk worden gezien voor de ondersteuning van de adviestaak. Dit informatieproduct biedt echter de mogelijkheid om daarnaast ook vanuit aanbod informatie aan een object te verbinden en zo de vindbaarheid te vergroten.

Onderliggende vragen

- *Welke cultuur-historische kennis is beschikbaar over dit cultuurhistorische object?*
- *Welke bouwhistorische kennis is beschikbaar over dit cultuurhistorische object?*
- *Welke proceskennis / best practices?*

- *Welke subsidies zijn er in het verleden voor dit (beschermde) object verleend?*

Vraagt om beschikbaarheid van:

- Kennisgegevens erfgoedregisters (rijk, provincie, gemeente)
- Bouwhistorische rapporten.
- Beeldbank
- Handreikingen
- Wegwijzers
- Pandsdossiers
- Maritieme GIS-informatie (MACHU)

Tranche 3: welke contextinformatie?

Informatieproduct 9. Contextinformatie object

Waar er binnen de cyclus van ruimtelijk ordening vooral de nadruk ligt op beschermde panden is er binnen de erfgoedsector een grote verscheidenheid aan cultuurhistorische objecten waar context en procesinformatie over aanwezig is. Deze zal idealiter aangeboden worden aan de hand van een identificerend gegeven zodat relevante informatie object gerelateerd beschikbaar is.

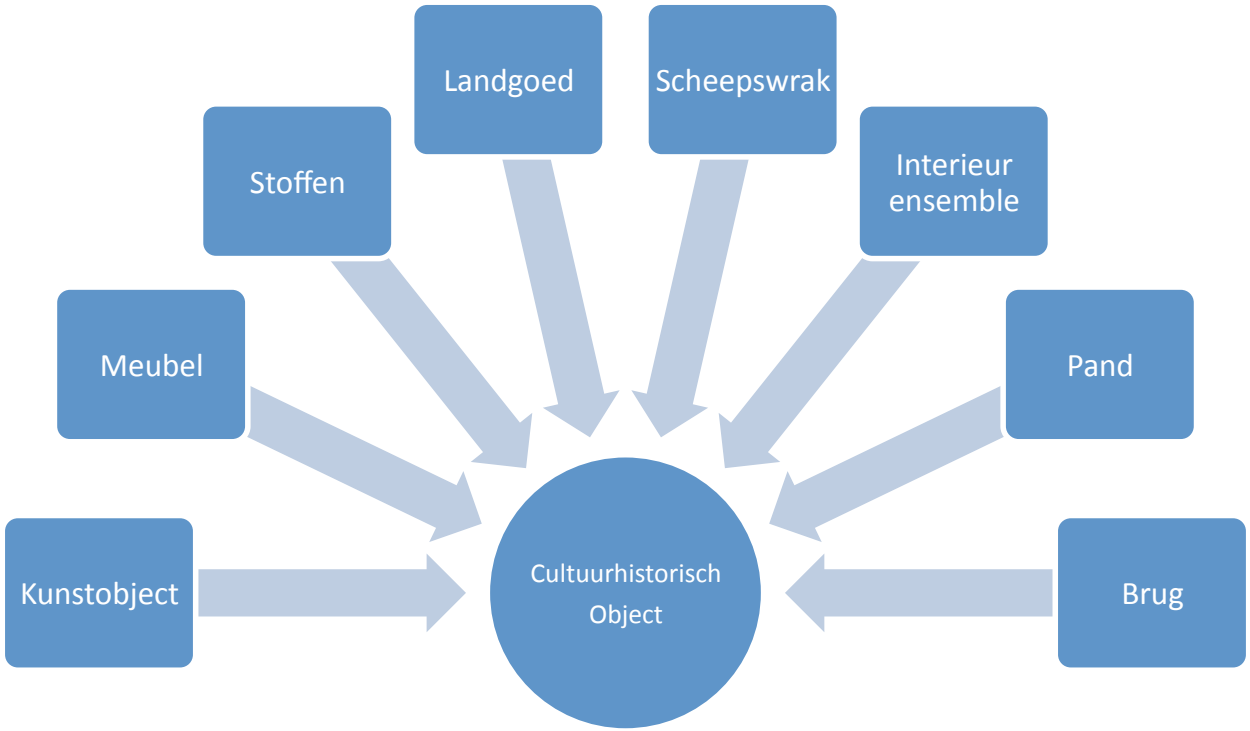

Tranche 3: welke contextinformatie?

Informatieproduct 10. Contextinformatie gebied

Informatieweergave:	Divers
Detailniveau:	Divers
Overheidslagen:	Rijk/provincie/gemeente

Dit informatieproduct biedt cultuur-historische informatie die aan een gebied gerelateerd is. Ook bij dit informatieproduct zal er kennis zijn die noodzakelijk is voor de uitvoering van bepaalde werkzaamheden, zoals informatie die zeer nuttig is als het bij de juiste persoon, op het juiste moment aangeboden wordt. Dus zowel vanuit vraag- als aanbod zal hier informatie beschikbaar kunnen worden gesteld.

Onderliggende vragen

- *Welke cultuur-historische kennis is beschikbaar over dit gebied?*
- *Welke proceskennis / best practices?*

Vraagt om beschikbaarheid van:

- Regio-omschrijvingen
- Generieke en specialistische handreikingen
- Archeologische rapporten (DANS)
- Landschapsatlas

4

Vervolgstappen

Uitwerken informatieproducten in ketens

Informatie analyse

Aandachtspunten

Vervolgstappen

Uitwerking informatieproducten in ketens

De informatieproducten zullen door teams vanuit de verschillende overheidslagen verder uitgewerkt moeten worden. Waarbij de informatieproducten vanuit de wettelijke verplichting ontwikkeld zullen worden met daarbij uiteraard constant ook het gebruikersperspectief meegenomen.

Elk informatieproduct kent een specifieke keten met ketenpartijen. Een ketenregisseur zal daarover regie voeren met een structureel overleg en bijbehorende dienstverleningsafspraken (kwaliteitsniveau, manier van leveren). De informatieproducten beginnen met een impactanalyse om de huidige situatie in kaart te brengen en te kijken naar de uitvoerbaarheid van specifieke gebruikerswensen. Bepaalde elementen van een informatieproduct kunnen zoals eerder aangegeven ook afgevangen worden door de huidige WKPB-registratie en de Registratie Omgevingsdocumenten (ROD).

Dit proces om te komen tot oplevering van informatieproducten zal in een plan van aanpak nog verder uitgewerkt worden met bijbehorende planning.

Vervolgstappen

Informatieanalyse

De informatieproducten zullen na de impactanalyse uitgewerkt moeten worden in onderstaande elementen. Dit zal aan de hand van de ontwikkelingen binnen het DSO (kwaliteitseisen, referentiearchitectuur en aansluitvoorwaarden) door informatieanalisten en architecten opgepakt moeten worden.

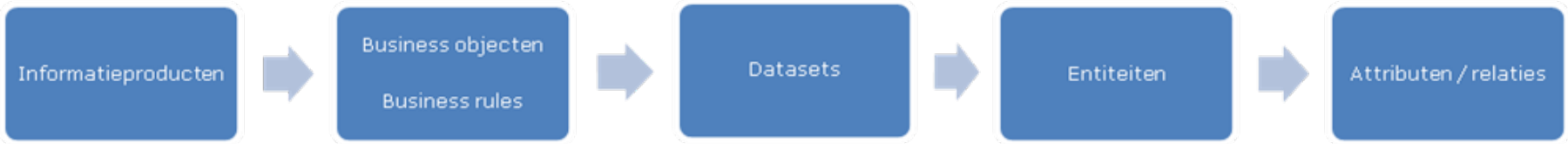

Vervolgstappen

Aandachtspunten

- **In dit stuk is er vanuit de gebruikersbehoefte vraag naar verschillende soorten informatie. Van inspiratie tot concrete handvatten, van generiek tot specifiek en van harde wettelijke informatie tot context- en achtergrondgegevens. Hiervoor zal goed gekeken moeten worden naar de kwaliteitseisen van de 3B's en in hoeverre deze noodzakelijk zijn voor alle soorten informatie.**

- **Vergunningregister als onderdeel van het informatiehuis?**
  - Vergunningen afgegeven voor Rijksmonumenten
  - Vergunningen afgegeven voor gemeentelijke monumenten
  - Vergunningen afgegeven voor provinciale monumenten

- **Voorbescherming monumenten zo snel mogelijk laten zien (proces voor inrichten)**

- **Onderscheid gebruikersvraag bij oriëntatie en daadwerkelijk aanpak. Daardoor onderscheid aanbod in specifiek / generiek en inspiratie / concrete handvaten**

- **Hoe om te gaan met vooroverleg bij vergunningverlening**

- **Hoe gaan we vanuit informatieaanbod om met de transformatie opgave bij erfgoed en het herbestemmingsvraagstuk**

- **Dit stuk biedt een basis om gezamenlijk met de verschillende overheidslagen en het DSO in 2017 te werken aan een nadere uitwerking. De haalbaarheid en realiseerbaarheid van elke ontwikkelstap van een informatieproduct wordt nader onderzocht. Hierbij wordt rekening gehouden met de fasering die het stelsel hanteert met betrekking tot de te leveren dienstverlening, wettelijke verplichting en beschikbaar stellen van generieke voorzieningen.**

Contactpersonen

Voor vragen en reacties

Hennie M. Duijst	h.duijst@cultureelerfgoed.nl	06-15093677
Wiard Ruisdonk	w.ruisdonk@cultureelerfgoed.nl	06-51585917
Nadine van Tijn	n.van.tijn@cultureelerfgoed.nl	06-45077775